

COMETS 1° National Workshops
COLLECTIVE ACTION INITIATIVES IN THE ENERGY TRANSITION
THE NETHERLANDS
Tuesday 16 June, 2020

Deelnemers: Brenda Harsveld (GREK), Tineke van der Schoor (Hanze Hogeschool), Anne Marieke Schwencke (AS-Search), Lea Diestelmeijer (RUG), Irin Bouwman (GREK / Provincie Groningen), Gerald Kristen (KiSS Solutions), Patrick Hoogenbosch (Spijkerenergie), Ronald van Giessen (Grieko), Anne-Marie Poorthuis (Energiecoöperatie Wijdemeren), John Kwaks (Energiefabriek), Henny van der Windt (RUG), Franco Ruzzenenti (RUG), Esther van der Waal (RUG) en Chiara Ghisalberti (UNITO).

(we hadden er nog 2 verwacht)

Anne Marieke Schwencke presenteerde over de voortgang van Nederlandse energie coöperaties, Henny van der Windt over Comets en de resultaten van de enquête, Brenda Harsveld vertelde iets over GREK en EnergieSamen.

De deelnemers herkennen hindernissen en kansen in de presentatie over de resultaten van de survey.

Belangrijkste discussieonderwerpen:

1. Hebben we een coöperatief model nodig? In Arnhem gebruiken ze bestaande structuren, zoals gemeente en een stichting, terwijl een ander initiatief wordt georganiseerd als vereniging van huiseigenaren. Soms is er een spanning tussen het werken vanuit een integratief perspectief als een gemeenschapsorganisatie met een brede focus en het werken aan sectorgerichte thema's met sectorgerichte organisaties. De focus van deze andere organisaties wordt in gevallen als te smal ervaren.
- b. Welke taken moeten worden uitbesteed, projectontwikkeling, investeringen, administratie, management, kennisontwikkeling, onderhoud? Sommige initiatieven willen zoveel mogelijk uitbesteden. Anderen twijfelen, het hangt af van de kwaliteit van de partner en - financiële of andere - belangen - van partners. Heeft de partner een servicegerichte instelling of let hij alleen op zijn eigen belangen? De initiatieven kunnen dit moeilijk beoordelen vanwege de kennis die nodig is voor co-creatie van grote projecten, o.a. een stadsverwarmingsnet. Er is een spanning tussen uitbesteding en controle houden over het project.
- c. Goede partners kunnen zijn gemeenten, netwerkbedrijven of nutsbedrijven zijn. Ze nemen over het algemeen de tijd om CAI's te betrekken bij het proces, alles goed uit te leggen en soms kennis beschikbaar te stellen.
- d. Is de coöperatieve beweging klaar en in staat om de energiestrijd te winnen; bij wind, zon en ook warmte kunnen commerciële partijen winnen, als er niet snel wordt gehandeld. De markt om daken of grond voor zonne-energie of een grondpositie voor wind te verwerven, is zeer complex en concurrerend.

e. Wat zijn de belangrijkste juridische kwesties: verschillende ministeries hebben verschillende perspectieven. Experimenten met de energiewet zijn nuttig, maar het ministerie van Financiën is tegen omdat het bang is inkomsten te verliezen en meer hernieuwbare energiebronnen tot meer inkomsten kunnen leiden. - CAI's zouden het ministerie daarover moeten overtuigen. De Elektriciteitswet en Warmtewet worden omgevormd tot een nieuwe Energiewet en dat kan een punt zijn om invloed uit te oefenen om de drempels te verlagen. Een probleem is nu dat eigendom van technologieën individueel moet zijn om sommige RE-energieschema's te gebruiken, dus dit botst met de levering via een coöperatie. Een oplossing die door een deelnemer is gebruikt is mandeligheid, een vrij onbekende gedeelde eigendomsstructuur. Deze structuur zorgt ervoor dat de batterijen, omvormers enz. Allemaal gedeeltelijk eigendom zijn van leden van de vereniging van eigenaren en dat de levering van de installatie aan het lid, of van installatie tot batterij aan het lid, niet wordt belast met energiebelasting. Dit vermijdt dubbele belasting van opslag. Deze constructie lijkt echter eerder gedoogd dan goedgekeurd door de belastingdienst. Ook technisch is het nog lastig.

f. Op korte termijn is een nieuwe Warmtewet cruciaal voor coöperaties. Wanneer de warmtemarkt verandert, moeten coöperaties klaar zijn en een concurrerend bedrijfsmodel hebben, anders worden de kaarten voor een lange periode gevouwen en missen ze de boot. Dit wordt gezien als een urgent probleem.

g. een zekere mate van winstgevendheid en een goed financieel beheer zijn belangrijke voorwaarden voor collectief ondernemen, en dit mag niet worden vergeten. Het ontwikkelen van goede bedrijfsmodellen is dus de basis voor coöperatief ondernemen, en een speciaal aandachtspunt zijn inclusieve bedrijfsmodellen waarvoor geen of slechts een kleine investering van leden nodig is. De volgende stap is het uitvoeren van een goede administratie. Voldoen aan de regels van autoriteiten als de Autoriteit van consumenten en markten en de Autoriteit voor financiële markten is tamelijk zwaar en complex, zelfs voor kleine projecten. Hier wordt voorgesteld om gebruik te maken van samenwerking en regionale structuren om backoffices op te zetten (is op sommige gebieden al gebeurd) en de ondersteuning te gebruiken van consultants die gespecialiseerd zijn in het ondersteunen van de lokale energie-initiatieven in dit opzicht.

h. De manier waarop de operationalisering van Europese richtlijnen (50% eigendom van burgers en energiegemeenschappen) is cruciaal. Energiegemeenschappen worden gedefinieerd als organisaties met leden om een democratische aanpak te garanderen. In NL is dit ingebed in het zogenaamde omgevingsparagraaf (onderdeel lokale omgeving) van het Klimaatakkoord. Lokale energieorganisaties wordt gevraagd om deel te nemen aan de regionale energiestrategieën en mee te denken over manieren om deze 50% te realiseren, en samen met andere stakeholders uit de regio vorm te geven aan een regionale energievisie. De RES-procedure demotiveert echter omdat deze gepaard gaat met veel en onduidelijke communicatie.

i. Professionalisering is vereist, maar ook riskant, hoe blijven we dicht bij de burger en worden we toch steeds professioneler? Betalen voor bepaalde rollen kan ten koste gaan van waardering die anderen die vrijwilligers blijven ervaren. Professionalisering is echter de sleutel om doormodderen te doorbreken. Sommigen denken dat het huidige pad van kennisontwikkeling en kennisuitwisseling een snelle voortgang kan belemmeren. Ze denken dat het beter is professionals aan te trekken (als vrijwilligers of

als adviseurs of als personeel) die al de expertise hebben; ze denken dat dit beter dan het opleiden en delen van kennis, omdat projecten complexer worden. Het gevoel is dat workshops en werkgroepen niet meer voor voldoende oplossingen zullen zorgen. Anderen delen deze mening niet.

j. Coöperaties kunnen een voertuig zijn voor lokale energieontwikkeling als ze de overstap kunnen maken van plannen naar actie. Als ze dit eenmaal hebben gedaan, gaan ze vaak door naar andere projecten en trekken ze ook mensen aan met een meer actiegerichte / burgerbetrokkenheid. Een uitdaging is om projecten te krijgen van het bespreken van spreadsheets tot het onderling verbinden van mensen en het managen van een team.

k. Sommige CAI's experimenteren met lerende gemeenschappen (Communities of Practices) rond bepaalde thema's, zoals opslag, delen van energie, energiediensten, wetgeving. In deze COP kwamen vertegenwoordigers van CAI's samen om nieuwe opties te verkennen, bespreken en ontwerpen. Ze hebben ook websites en werken soms samen met andere partijen.

l. In sommige provincies zijn CAI's georganiseerd in overkoepelende coöperaties, die nieuwe initiatieven begeleiden, zoals GREK in Groningen.

m. Hieropgewekt en Energy Samen zijn sterke overkoepelende organisaties, in ieder geval belangrijk voor de coöperaties. Beide hebben leernetwerken, rond warmte, biogas, websites en organiseren allerlei activiteiten enz.

n. Om zichtbaarheid te krijgen en coöperatieve / lokale energie als merk te versterken, werd het Mienskip energie-certificeringslabel (wat betekent gemeenschapsenergie in het Fries) ontwikkeld en wordt het in de Friese regio gebruikt. Producenten en gebruikers van Mienskip krijgen labels die ze ergens buiten kunnen bevestigen om lokale energie aan te geven. Dit geeft ook kwaliteitsgarantie

o. In bepaalde provincies zoals Friesland, Groningen en Drenthe is de netcapaciteit al een bottleneck. Collectieve projecten zijn vaak niet te koppelen.

p. Alle aanwezigen denken dat het COIMETS-platform geen toegevoegde waarde heeft, omdat er al goed functionerende platforms zijn, omdat veel vragen landspecifiek zijn, en vanwege de taal Engels. Ze raden sterk aan om te communiceren via bestaande kanalen, b.v. Hier Opgewekt nationaal platform en het REScoop internationaal platform.